

SINTEZĂ

2021

Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile din Republica Moldova

1 ianuarie – 31 decembrie 2020

Ilie CHIRTOACĂ

Sorina MACRINICI

RADIOGRAFIA ATACURILOR ASUPRA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

1 IANUARIE – 31 DECEMBRIE 2020

Autori:

Ilie CHIRTOACĂ

Sorina MACRINICI

Această publicație este elaborată în cadrul proiectului „Suport instituțional pentru dezvoltarea organizației”, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova și finanțat de Suedia. Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Ambasadei Suedia

CHIȘINĂU, 2021

Cuprins

Abrevieri	5
Introducere	6
Sumar	8
Lista atacurilor împotriva organizațiilor societății civile în anul 2020:	
ianuarie – februarie 2020: atac din partea primarului mun. Bălți Renato USATÎ împotriva Asociației pentru Drepturile Omului LEX XXI	11
martie 2020: atacuri împotriva Asociației Presei Independente și a președintelui acesteia	12
aprilie 2020: atac din partea președintelui Dodon împotriva OSC-urilor care i-au solicitat să înceteze orice acțiuni de ingerință în activitatea Curții Constituționale	13
aprilie 2020: atacuri din partea președintelui Dodon și a reprezentanților PSRM în legătură cu ajutorul financiar acordat Moldovei de UE în contextul crizei pandemice COVID-19	14
mai – iunie 2020: atacuri în contextul adoptării de către Parlament a Legii privind organizațiile necomerciale	16
iunie – decembrie 2020: atacuri împotriva Asociației obștești CASMED prin acțiune în judecată de către Cancelaria de Stat (Oficiul Teritorial Bălți)	18
iulie – septembrie 2020: atacuri din partea PSRM privind presupusa finanțare a partidelor de opoziție de către ONG-uri	20
iulie – octombrie 2020: atacuri din partea APL Durlăști împotriva asociației Primăria Mea-or. Durlăști	21
12 octombrie 2020: atac din partea candidatului electoral la alegerile prezidențiale Andrei NĂSTASE împotriva societății civile	22
21 octombrie 2020: atac fără precedent din partea deputatului socialist Bogdan ȚÎRDEA împotriva societății civile în ajunul alegerilor prezidențiale	22
29 octombrie 2020: atac din partea președintelui Dodon împotriva Institutului de Politici Publice și a Comunității WatchDog	25
11 decembrie 2020: atac din partea președintelui Dodon prin propunerea de a modifica recent adoptata Lege privind organizațiile necomerciale după modelul Ungariei	26

Abrevieri

API	Asociația Presei Independente
CRJM	Centrul de Resurse Juridice din Moldova
IPP	Institutul de Politici Publice
FSM	Fundația Soros-Moldova
ONG	Organizații neguvernamentale
ONC	Organizații necomerciale
OSC	Organizații ale societății civile
PAS	Partidul Acțiune și Solidaritate
PPDA	Partidul Politic Platforma Demnitate și Adevăr
PSRM	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova
UE	Uniunea Europeană

Introducere

Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile (OSC) din Republica Moldova reprezintă un efort comun de documentare a informațiilor și evenimentelor prin care se deteriorează mediul de activitate al OSC-urilor din Moldova. Radiografia este la a 4-a ediție și cuprinde perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2020. Analize similare au fost prezentate pentru perioada 2016-2017,¹ 2018² și 2019.³

În sensul prezentului document, atacurile reprezintă în special declarațiile și acțiunile politicienilor, îndeosebi a celor aflați la guvernare și publicarea articolelor în mass-media sau intervenții publice care prezintă sectorul non-profit drept organizații care promovează interesele țărilor străine sau care slujesc intereselor partidelor politice. Uneori aceste atacuri iau forma unor inițiative legislative menite să deterioreze mediul de activitate al OSC-urilor.

Activitatea de monitorizare și documentare a atacurilor a fost necesară în contextul în care un număr din ce în ce mai mare de OSC-uri independente devin ținta numeroaselor acțiuni de discreditare și denigrare, după ce acestea au criticat sau și-au exprimat dezacordul față de acțiunile guvernării.⁴ Scopul documentului este de a atrage atenția asupra atacurilor orchestrate împotriva OSC-urilor și de a determina autoritățile publice, companiile și persoanele care le susțin să înceteze atacurile și să permită OSC-urilor să activeze liber. De asemenea, acest document are scopul de a permite OSC-urilor să formuleze o reacție la atacurile împotriva lor.

Informația inclusă în document a fost obținută din resursele mass-media disponibile

¹ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, septembrie 2016 – decembrie 2017, disponibilă la: https://crjm.org/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-21_radiografia-atac-ONGs_fin.pdf.

² Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie – decembrie 2018, disponibilă la: http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-03-19-timeline-atac-OSC_2018_final.pdf.

³ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie – decembrie 2019, disponibilă la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/07/2020-05-13-Timeline-attacks-CSOs-RO.pdf>.

⁴ Consiliul Drepturilor Omului, Raportul raportorului special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului, Vizita în Republica Moldova, 2019, A/HRC/40/60/Add.3, par. 36-37, disponibil la: <https://undocs.org/A/HRC/40/60/ADD.3>.

online și rețelele de socializare. Monitorizarea și documentarea atacurilor a avut loc pe parcursul anului 2020. Monitorizarea ar putea să nu fie exhaustivă, documentul include cele mai importante atacuri. Atacurile sunt incluse în ordine cronologică, începând cu luna ianuarie 2020. Unele atacuri au fost indicate într-un bloc unic, în funcție de obiectul (de exemplu: atacurile în contextul adoptării de către Parlament a Legii ONG) sau subiectul atacului (articole denigratoare la adresa unui anumit OSC). În document sunt făcute referințe la pagina web unde au fost publicate materialele relevante. Unele link-uri nu mai sunt active, însă autorii radiografiei au probe ale publicării materialelor în cauză. În radiografia pentru anul 2020 am inclus atât atacurile la adresa societății civile, cât și reacțiile OSC-urilor naționale.

Fenomenul atacurilor asupra societății civile nu este o problemă izolată pentru Republica Moldova. El reprezintă deja o tendință în țările din regiunea de sud-est a Europei cu un nivel de democrație fragil. Metodele și instrumentele prin care se face acest lucru devin din ce în ce mai sofisticate și răspândite.⁵ Una din numeroasele consecințe negative ale acestor acțiuni este constrângerea OSC-urilor și a activiștilor civici să se autocenzureze sau să fie mai puțin activi.⁶ În baza experienței altor state din regiune, putem afirma că stigmatizarea OSC-urilor poate fi un precursor al unor acțiuni de persecutare din partea statului.⁷ Inițiativa de a documenta și monitoriza atacurile [este inspirată din Ungaria](#), țară al cărei mediu asociativ se confruntă cu provocări similare de câțiva ani. Documentul este elaborat și prezentat de organizațiile semnatare indicate la sfârșitul documentului, care au colaborat la colectarea datelor.

În cazul în care dețineți o informație care poate fi catalogată drept un atac la adresa OSC-urilor, aceasta poate fi transmisă la adresa de email contact@crjm.org pentru a fi inclusă în următorul raport de monitorizare.

⁵ Balfour R., Bouchet N., Document de politici "Supporting Civil society in Eastern Europe and the Western Balkans: Old and New Challenges", 2018, GMF Europe Program, disponibil la: <http://www.gmfus.org/publications/supporting-civil-society-eastern-europe-and-western-balkans-old-and-new-challenges>.

⁶ Amnesty International, "Laws designed to silence: the global crackdown on civil society organizations", 2019, ACT 30/9647/2019, p. 2, disponibil la: <https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT3096472019ENGLISH.PDF>.

⁷ Buyse A., "Squeezing civic space: restrictions on civil society organizations and the linkages with human rights", 2018, The International Journal of Human Rights, 22:8, p. 966-988, disponibil la: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13642987.2018.1492916>.

Sumar

Atacurile îndreptate împotriva organizațiilor societății civile (OSC) în 2020, deși numeric mai puține decât în anii trecuți, s-au manifestat printr-o complexitate mai mare și probabil vor avea consecințe pe termen lung asupra imaginii OSC-urilor în Republica Moldova.

Acțiunile împotriva OSC-urilor s-au concentrat în jurul unor evenimente majore, cum ar fi alegerile prezidențiale din toamna anului 2020, combaterea pandemiei COVID-19 și adoptarea de către Parlament a unei noi Legi privind organizațiile necomerciale. Aceste evenimente au generat un conținut mare de atacuri îndreptate împotriva OSC-urilor pe parcursul anului, fiind utilizate tertipuri deja „clasice” de denigrare a activității acestora: catalogarea activității OSC-urilor drept activitate în interesul opoziției parlamentare sau țărilor occidentale, ingerințe în treburile interne ale Moldovei, limitarea suveranității țării prin finanțarea din exterior a ONG-urilor, etc. Ca și în anii precedenți, declarațiile denigratoare ale politicianilor la adresa OSC-urilor au fost replicate pe scară largă de o parte din presa din Republica Moldova, sporindu-le efectul defăimător.

Alegerile prezidențiale au fost o sursă de atacuri împotriva OSC-urilor pe tot parcursul anului 2020, cu un accent deosebit în a doua jumătate a anului, când au culminat cu lansarea unei „cercetări” a deputatului socialist Bogdan ȚÎRDEA despre OSC-urile din Moldova. Deputatul Țirdea a discreditat organizațiile neguvernamentale pe bază de falsuri, acuzații defăimătoare, insinuări, manipularea datelor financiare și comparații eronate și rău intenționate. Acesta a reprezentat cel mai dur, complex și asumat atac frontal lansat de un politician moldovean la adresa Constituției Republicii Moldova, la adresa drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor țării și la adresa modernizării statului Republica Moldova după modelul european. Atacul fără precedent a fost susținut de președintele țării în funcție la acel moment, Igor DODON. Deputatul Țirdea a anunțat că își va continua „cercetarea”, ceea ce denotă o campanie complexă și orchestrată, care urmărește probabil slăbirea și chiar distrugerea societății civile din Republica Moldova.

Combaterea pandemiei COVID-19 la fel a fost o sursă pentru denigrarea OSC-urilor prin declarații defăimătoare din partea președintelui Dodon și a reprezentanților PSRM

în legătură cu ajutorul financiar acordat Moldovei de UE pentru combaterea crizei pandemice COVID-19. Adoptarea unei noi Legi privind organizațiile necomerciale a generat un număr mare și complex de atacuri, invocându-se argumente denigratoare, cum ar fi ingerința în treburile interne ale Moldovei, finanțarea din exterior a opoziției parlamentare etc. În plus, președintele Dodon a declarat la sfârșitul anului 2020, după ce a pierdut alegerile prezidențiale, că legea trebuie modificată potrivit celei din Ungaria, cunoscută drept o lege foarte restrictivă pentru spațiul civic. Președintele Dodon a mai atacat OSC-urile care i-au cerut printr-un apel public să înceteze ingerințele în activitatea Curții Constituționale.

Pentru prima dată, radiografia documentează și un atac asupra unei organizații necomerciale (asociația CASMED) care a avut loc prin intermediul unei acțiuni în instanța de judecată. Deși motivul formal pentru adresarea în instanța a autorității (în speță, Oficiul Teritorial al Cancelariei de Stat) a fost pretinsa nerespectare a procedurii de acordare a fondurilor din bugetul local, acest mecanism a fost de fapt o modalitate de hărțuire și descurajare a activității asociației și membrilor acesteia. În alt caz, primarul mun. Bălți a expediat o cerere prealabilă unei asociații din mun. Bălți (Asociația pentru Drepturile Omului LEX XXI), cerând dezmințire pe un subiect care ținea de managementul finanțelor publice. Acest fenomen, cunoscut sub acronimul SLAPPS⁸ și documentat la nivel mondial, este îndreptat împotriva participării publice – a apărătorilor privind drepturile omului sau organizațiilor necomerciale. Procesul judiciar este de fapt un mecanism de intimidare destinat să cenzureze și să intimideze, împovărând apărătorii drepturilor omului sau ONG-urile cu costul unei litigări, chiar dacă în esență, inițiatorul litigiului cunoaște din start că nu va avea câștig de cauză.

De asemenea, pentru prima dată radiografia a înregistrat un atac la un OSC prin limitarea transparenței decizionale din partea consilierilor locali din or. Durlești (asociația Primăria mea-or. Durlești). Consilierii locali au interzis filmarea și transmiterea live a ședințelor consiliului, invocând protecția datelor cu caracter personal. Mai mult, un funcționar din cadrul primăriei și un consilier local și au sesizat poliția și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, care nu au constatat vreo încălcare.

Majoritatea atacurilor împotriva OSC-urilor în 2020 au provenit de la președintele țării în funcție la acel moment, Igor DODON, și din partea unor exponenți ai Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), cum ar fi Bogdan ȚÎRDEA, deputat PSRM; Vlad BĂTRÂNCEA, vicepreședintele Parlamentului și deputat din fracțiunea PSRM, Corneliu Furculiță, președintele fracțiunii PSRM din Parlament, și președintele raionului Cahul Marcel CENUȘĂ. Au existat atacuri și din partea lui Renato USAȚÎI, primarul mun.

⁸ SLAPPS – „Strategic Lawsuits Against Public Participation” – Un proces strategic (de judecată) îndreptat, de regulă împotriva participării publice a apărătorilor privind drepturile omului, jurnaliștilor sau organizațiilor societății civile. Procesul judiciar este un mecanism de intimidare destinat să cenzureze și să intimideze, împovărând activiștii, jurnaliștii de investigație sau OSC-urile cu costul unei litigări, chiar dacă în esență, inițiatorul litigiului cunoaște din start că nu va avea câștig de cauză. Mai multe informații privind SLAPPS: <https://www.icnl.org/post/report/slapps-in-the-global-south-report>.

Bălți la acel moment, a lui Andrei NĂSTASE, candidat electoral în alegerile prezidențiale din noiembrie 2020 și președinte al Partidului Politic Platforma Dreptate și Adevăr.

Dacă în anul precedent, o mare parte din portalurile media care publicau sau preluau de la alte portaluri cu reputație dubioasă articole cu caracter denigrator împotriva OSC-urilor, deveniseră inactive, după schimbarea guvernării din noiembrie 2019, aceste portaluri au revenit pe piață (de exemplu: www.actual.md sau www.today.md). Suplimentar, odată cu venirea unui nou Guvern au apărut și portaluri web noi care publicau materiale în favoarea Guvernului Republica Moldova (portalul A-tv (Accent TV), www.breakingnews.md, www.moldova24.info) și în defavoarea opoziției și erau angrenate în campanii de denigrare a societății civile. În același timp, un portal media foarte activ în 2019 (www.scheme.md), prin intermediul căruia se difuzau informații false sau părtinitoare (a se vedea radiografia atacurilor din 2019⁹), a încetat să existe.

Portalurile media „active” în atacurile împotriva OSC-urilor în 2020 au fost: www.telegraph.md, www.moldova24.info, www.a-tv.md/, www.publika.md, www.ntv.md, www.kp.md, www.aif.md, www.mk.kn.md/, www.sputnik.md, www.evenimentul.md, www.24h.md. Printre blogurile care au publicat informații tendențioase și denigratoare despre OSC-uri și/sau reprezentanți ai acestora, putem menționa blogul lui Bogdan ȚÎRDEA, deputat PSRM, și [pagina web a PSRM](#).

⁹ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie – decembrie 2019, disponibilă la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/07/2020-05-13-Timeline-attacks-CSOs-RO.pdf>.

Lista atacurilor împotriva organizațiilor societății civile în anul 2020:

ianuarie – februarie 2020:
atac din partea primarului
mun. Bălți Renato USATÎI
împotriva Asociației
pentru Drepturile Omului
LEX XXI

La 30 ianuarie 2020, **Renato USATÎI, primarul mun. Bălți**, a publicat un [video live](#) pe pagina sa de Facebook în care [a comentat protestul](#) și [argumentele](#) activiștilor civici de la Asociația pentru Drepturile Omului LEX XXI privind modul în care Primăria Bălți cheltuia banii publici. Primarul Usatii a acuzat-o pe președinta asociației că ar fi o activistă politică și a menționat că „noutatea este suptă din deget”. [Asociația LEX XXI](#) activează în Bălți pe domenii ce țin de drepturile omului și lupta împotriva corupției.

În aceeași zi, Diana GROSU, președinta Asociației LEX XXI, a publicat [o postare](#) pe pagina sa de Facebook în care a indicat unele neconcordanțe din declarațiile primarului Usatii privind costurile de achiziții publice efectuate din bugetul Primăriei Bălți. Postarea conținea extrase din documente oficiale în care era indicată suma de circa MDL 67,000 pentru mobilier de oficiu, sume care au fost negate de primarul mun. Bălți în video-ul său din 30 ianuarie 2020. Ulterior Grosu a publicat un [video](#) în care a explicat că ea și colegii săi de la asociație nu se ocupă cu activități politice, dar urmăresc cheltuirea eficientă a banilor publici.

La 5 februarie 2020, Renato USATÎI [a expediat](#) Dianei GROSU o cerere prealabilă în care a menționat că postarea sa din 30 ianuarie 2020 conține declarații defăimătoare care au prejudiciat imaginea primăriei Bălți și a cerut dezmințire, în caz contrar cu mențiunea că avea să o acționeze în judecată pentru defăimare. Diana GROSU nu a publicat vreo dezmințire, iar primarul mun. Bălți nu a acționat-o ulterior în judecată.

NOTĂ: acționarea în judecată pentru defăimare constituie una din acțiunile folosite cel mai des de politicieni pentru a reduce la tăcere activiștii și jurnaliștii de investigație care aduc în atenția publicului subiecte precum corupția și lipsa de integritate.

martie 2020: atacuri împotriva Asociației Presei Independente și a președintelui acesteia

La 13 martie 2020, **Portalul media Telegraph.md** a publicat [un articol](#) despre activitatea Asociației Presei Independente (API) și a președintelui acesteia, Petru MACOVEI. Potrivit articolului, API a fost acuzată că ar fi solicitat bani de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în schimbul publicării informațiilor despre situația epidemiologică și combaterea virusului COVID-19. Potrivit Telegraph.md, API ar fi refuzat amplasarea gratuită a materialelor despre măsurile de prevenire și protecție, după ce a primit o solicitare în acest sens. Articolul publicat de telegraph.md a reflectat exclusiv opinia portalului (articolul nu a fost este semnat), fără a fi prezentată poziția API.

La 13 martie 2020, **API a publicat o reacție** prin care a calificat articolul drept speculativ și nefondat. API a precizat că atât organizația, cât și directorul executiv al Asociației nu au transmis nicio ofertă comercială către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. API a cerut portalului Telegraph.md să publice această precizare în calitate de drept la replică, pe care portalul telegraph.md nu a solicitat-o, contrar prevederilor Codului deontologic al jurnalistului din Republica Moldova.

La câteva zile după publicarea știrii inițiale, articolul inițial a fost preluat aproape în întregime de către **Publika.md**, instituție media care publică materiale favorabile Partidului Democrat din Moldova, articolul fiind republicat cu utilizarea unui titlu nou: **Publika.md „PROFIT pe timp de coronavirus. API a cerut 18.000 de lei de la Ministerul Sănătății pentru a publica informații despre prevenirea răspândirii COVID-19”**. Articolul menționează, printre altele, reacția oferită de către Petru Macovei și anume că nu a solicitat bani de la autorități în schimbul plasării publicității. Totuși, titlul articolului a rămas acuzator la adresa API.

La 23 martie 2020, portalul **Telegraph.md** a publicat un nou [articol](#) intitulat „*Petru Macovei recunoaște că API a trimis o solicitare MS în care a cerut 4000€/lună pentru informații despre COVID-19*”.

Articolul face referire la reacția publicată de către API la 13 martie 2020 și acuză API de manipularea opiniei publice. Și de această dată, articolul a reflectat exclusiv opinia portalului (articolul nu a fost semnat), fără a fi prezentată poziția API.

NOTĂ: Scopul publicării pare să fie influențarea opiniei publice prin prezentarea negativă a activității OSC-urilor/reprezentanților unui OSC. Luată în ansamblu, publicarea are drept scop mai degrabă discreditarea imaginii organizațiilor societății civile decât informarea cititorilor. Articolele publicate de media, precum și titlurile acestora, au reflectat exclusiv opinia autorului, fără a fi prezentată poziția persoanelor vizate.

aprilie 2020: atac din partea președintelui Dodon împotriva OSC-urilor care i-au solicitat să înceteze orice acțiuni de ingerință în activitatea Curții Constituționale

La 10 aprilie 2020, **președintele țării Igor DODON** a declarat [în cadrul unei emisiuni \(minutul 3:02\)](#) că a discutat cu Vladimir ȚURCAN, președintele Curții Constituționale, detalii cu privire la o [decizie](#) a Curții din 9 aprilie 2020. Decizia Curții se referă la suspendarea unor legi adoptate de către Parlament care institua măsuri de susținere a cetățenilor și a activității de întreprinzător în perioada stării de urgență. Președintele Dodon a declarat că a cerut detalii cu privire la acest caz de la președintele Curții Constituționale, iar ultimul ar fi răspuns că patru judecători constituționali ar fi votat pentru decizia respectivă, iar dânsul ar fi formulat o opinie separată. În [textul deciziei](#) Curții Constituționale din 9 aprilie 2020 nu se face vreo mențiune despre cum au votat judecătorii Curții Constituționale sau existența opiniei separate.

La 13 aprilie 2020, nouă organizații ale societății civile [au emis un apel public](#) prin care au declarat că regretă discuțiile președintelui Republicii Moldova cu președintele Curții Constituționale, deoarece un asemenea comportament știrbește grav imaginea Curții Constituționale. Organizațiile semnate au solicitat plenului Curții Constituționale să ia o decizie cu privire la această situație, iar președintelui Dodon să înceteze orice acțiuni de ingerință în activitatea Curții Constituționale.

În aceeași zi, **Președinția** [a emis un comunicat](#) prin care a menționat, printre altele, că dialogul purtat cu președintele Înaltei Curți nu a vizat în niciun fel secretul deliberării. Președinția a catalogat demersul organizațiilor societății civile drept „arsenalul retorismului

propagandistic" iar organizațiile societății civile drept „*actori politici*”. În același timp, președintele Curții Constituționale Vladimir ȚURCAN [a susținut](#) că discuția cu Președintele țării a fost una pur informativă.

La 23 aprilie 2020, judecătorii Curții Constituționale i-au acordat vot de neîncredere președintelui Curții Constituționale Vladimir ȚURCAN. Aceștia au constatat că judecătorul nu a asigurat păstrarea secretului voturilor exprimate și s-a comportat într-un mod care nu exclude influența din afară asupra sa. Prin acest vot de neîncredere, Vladimir ȚURCAN [a fost destituit](#) din funcția de Președinte al Curții Constituționale.

NOTĂ: OSC-urile au diferite metode de lucru într-o societate democratică. Reacțiile publice asupra unor politici sau criticile aduse unei instituții se încadrează în dreptul OSC-urilor la libera exprimare. OSC-urile beneficiază de acest drept inclusiv atunci când sunt în dezbateri probleme de importanță publică, inclusiv activitatea Curții Constituționale. O reacție publică asupra unui subiect de interes public nu poate fi privită drept o implicare în activități politice.

aprilie 2020:
atacuri din partea
președintelui Dodon
și a reprezentanților
PSRM în legătură
cu ajutorul financiar
acordat Moldovei de
UE în contextul crizei
pandemice COVID-19

La 21 aprilie 2021, **Igor DODON, președintele țării,** a acordat un [interviu](#) portalului online Unimedia.md, în care a menționat, printre altele, că „*UE a declarat că este gata să ofere necondiționat 87 de milioane de euro Republicii Moldova, nu în bugetul de stat. E vorba despre diferite programe care se dau la ONG-uri, la diferiți experți care vin să lucreze în R. Moldova. Până la urmă, tot e bine pentru țară, dar ei nu vin pentru buget. Nu poți să-i utilizezi pe acoperirea de pensii și salarii, pentru modernizarea sistemului medical, nu poți să plătești de acolo reparațiile în spitale, pentru că ăștia sunt bani cu care Guvernul nu are nimic cu ei*”.

A doua zi, portalul Unimedia.md a publicat o [știre](#) cu titlul „*Igor Dodon: Ajutorul financiar din partea UE de 87 de milioane de euro nu vine în bugetul de stat*”, făcând referință la declarațiile lui Dodon din ziua precedentă.

În aceeași zi, mai multe portaluri care au o politică editorială în favoarea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) au preluat această declarație, cum ar fi [Ehomd.info](#), cu titlul „*Президент рассказал, кому предназначается финансовая помощь*” (în traducere din rusă: „*Președintele a povestit cui îi este destinată asistența*

financiară a Uniunii Europene”) și [Kp.md](#), cu titlul „Мимо кассы: 87 миллионов евро, которые выделяет ЕС Молдове, не пойдут на пенсии или здравоохранение, их получают НПО” (în traducere din rusă: „Pe lângă casă: 87 de milioane de euro pe care UE îi va aloca Moldovei nu vor merge la pensii sau asistență medicală, le vor primi ONG-urile”).

Declarațiile președintelui Dodon au fost preluate și de alți reprezentanți ai PSRM. La 22 aprilie 2020, **președintele raionului Cahul, Marcel CENUȘA, reprezentant al PSRM, a scris** pe contul său de facebook „87 миллионов НПО? На что? Какие разные программы? Закрывать все эти НПО, как в России. Нехер заниматься ерундой...” (în traducere din rusă: „87 milioane ONG-urilor? Care diferite programe? De închis toate aceste ONG-uri, ca în Rusia. „Cenzurat” de ocupat cu fleacuri”). Totodată, într-un alt comentariu, Cenușa menționează: „ONG prin care voi spălați milioane, trebuie să devină subiect de interes pentru serviciile statului...”. Mai mulți reprezentanți ai ONG-urilor locale și naționale **au condamnat** declarațiile lui Cenușa și au cerut scuze publice.

În următoarea zi, 23 aprilie 2021, **Vlad BĂTRÂNCEA, vicepreședintele Parlamentului, deputat din fracțiunea PSRM, a ținut un discurs** în cadrul sesiunii Parlamentului în care **a acuzat** partenerii occidentali că pe timp de pandemie își îndreaptă sprijinul financiar către instituțiile de presă. Bătrâncea a declarat că jurnaliștii primesc salarii de mii de euro în plic, fără a achita taxele la stat.

Ambasadorul UE în Moldova, Peter MICHALKO, a declarat într-un **interviu** din 13 aprilie 2020 că 87 de milioane de euro sunt bani „care sunt reorientați din proiecte, care deja sunt în implementare sau care sunt planificate și acești bani vor fi folosiți pentru atenuarea impactului. Acestea sunt granturi, bani care nu vor trebui returnați”.

Portalul **Stopfals.md** a solicitat opinia Delegației UE în Moldova, care a răspuns că „87 de milioane de euro sunt accesibile pentru Moldova din proiecte aflate acum în derulare sau planificate. Ei vor fi folosiți pentru acțiuni de răspuns urgent, pe termen scurt, la criză și la necesitățile umanitare care rezultă din ea, dar și pentru acordarea de asistență pentru a depăși consecințele sociale și economice. Aceste resurse sunt destinate să ajute direct cetățenii moldoveni la depășirea greutăților create și urmărește,

de asemenea, îmbunătățirea pe termen lung a vieții oamenilor prin dezvoltarea economică și socială. O astfel de asistență nu reprezintă transferul direct de fonduri în bugetul Republicii Moldova, ci este acordat pentru a oferi instrumentele necesare îmbunătățirii situației create de COVID-19, din perspectiva socială, economică și de sănătate”.

mai – iunie 2020: atacuri în contextul adoptării de către Parlament a Legii privind organizațiile necomerciale

La 11 iunie 2020, **Parlamentul Moldovei a adoptat noua lege privind organizațiile necomerciale**. Noua lege avea scopul de a îmbunătăți cadrul de funcționare a organizațiilor necomerciale (ONC). Aceasta a simplificat înregistrarea ONC-urilor și a eliminat structura organizatorică internă rigidă impusă de legislația anterioară. Noua lege a limitat posibilitățile de presiune abuzivă asupra organizațiilor necomerciale de către autorități și a exclus restricțiile nejustificate privind înființarea de necomerciale de către anumite categorii de persoane. Legea a impus o interdicție absolută organizațiilor necomerciale pentru a sprijini candidații la alegeri și a stabilit limite clare asupra relației dintre ONC și partidele politice. Legea a stabilit, de asemenea, legislația-cadru privind finanțarea de stat a ONC-urilor, domeniu care a fost reglementat insuficient de legislația anterioară. În același timp, noua lege nu a impus reînregistrarea organizațiilor necomerciale și nu a limitat dreptul acestora de a fi finanțate din străinătate. Adoptarea legii a fost rezultatul eforturilor de promovare ale mai multor ONC-uri și ai partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova. Adoptarea legii a devenit mai certă după ce Uniunea Europeană a stabilit-o ca o pre-condiție pentru asistența macrofinanciară de EUR 30 de milioane oferită Republicii Moldova.

Inițial, atât **Președintele țării Igor DODON, cât și premierul Ion CHICU** s-au pronunțat împotriva adoptării legii, sugerând intervenția actorilor străini și amestecul în afacerile interne ale Republicii Moldova.

La 12 mai 2020, **Prim-ministrul Republicii Moldova, Ion CHICU**, în cadrul emisiunii „Cutia Neagră” de la TV8 **a declarat** (de la minutul 31:58): „Nu cred că legea cu privire la ONG-uri poate fi votată în redacția actuală și în redacția sugerată de partenerii noștri din UE”. Potrivit lui CHICU, redacția legii pune sub semn de întrebare activitățile politice în Republica Moldova și ar fi dus la ingerințe în treburile interne ale Moldovei. Prim-ministrul nu a precizat ce articol sau secțiune din lege ar fi fost problematică.

Într-o notă similară, la **29 mai 2020, în cadrul emisiunii „Președintele răspunde”, Președintele Igor DODON a declarat** (de la minutul 31:09) că crede Legea ONG-urilor o lege „*interesantă, contradictorie și, cu siguranță, în redacția actuală nu corespunde intereselor Republicii Moldova*”. Potrivit președintelui, proiectul de lege prevedea clar „*acordarea de servicii de către ONG-uri partidelor politice*” și finanțarea acestora din exterior. Scopul finanțării ONG-urilor, potrivit Președintelui DODON, ar fi fost de fapt susținerea opoziției, reprezentate de Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) și Partidul Politic Platforma Demnitate și Adevăr (PPDA): „*Adică niște băieți de la Harvard își fac un ONG, transferă câteva milioane, după care acest ONG împreună cu partidul Maiei Sandu sau Năstase sau oricare alt partid își începe activitatea politică*”. Potrivit președintelui, Frațiunea Partidului Socialiștilor din Parlament urma să respingă proiectul de lege, iar dacă „*printr-o minune*” această lege ar fi aprobată, el nu o va promulga, utilizând prerogativele sale de Președinte al țării.

În aceeași zi după emisiunea „Președintele răspunde”, **portalul A-tv (Accent TV)** care publică materiale favorabile Partidului Socialiștilor, a preluat aproape în întregime declarațiile președintelui, titlul știrii fiind modificat neesențial „[Frațiunea PSRM nu va susține actuala formulă a legii ONG-urilor. Suveranitatea poporului nu este de vânzare](#)”. Suplimentar, portalul A-tv a făcut referire la declarațiile **președintelui fracțiunii PSRM din Parlament, Corneliu FURCULIȚĂ**, care ar fi declarat pe Facebook, în aceeași zi după emisiunea „Președintele răspunde” că ONG-urile trebuie strict reglementate în legea cu privire la partidele politice, inclusiv la partea ce ține de finanțarea acestora, care trebuie să fie transparentă și exclusiv din surse interne. Un [articol similar](#) a apărut în aceeași zi și pe pagina web a PSRM www.socialistii.md, dar și un nou articol pe **portalul A-tv (accent TV)**, care între timp a devenit inactiv.

La 9 iunie 2020, peste două săptămâni de la publicarea articolelor inițiale, **portalul A-tv (accent TV)** [a publicat](#) un articol care-l citează pe Președintele Igor DODON prin care ultimul anunță că în Parlament s-a găsit consens pentru modificarea unor articole care ar permite minimizarea riscurilor de implicare a forțelor externe în politica internă a Republicii Moldova.

NOTĂ 1: Legea privind organizațiile necomerciale a fost adoptată de Parlament la 11 iunie 2021. Legea a fost susținută de 95 din cei 98 parlamentari care au participat la ședință, inclusiv deputații PSRM. Versiunea finală a legii nu a inclus nicio modificare substanțială care să difere de versiunea pe care Președintele Igor DODON sau prim-ministrul Ion CHICU au criticat-o.

NOTĂ 2: Noua lege privind organizațiile necomerciale (art. 6) interzice ONG-urilor susținerea financiară a partidelor politice. De asemenea, rămân a fi aplicabile prevederile Codului electoral (art. 41), ale Legii privind partidele politice (art. 26 alin. 6 lit. h) și Codului fiscal (art. 52 alin. 2 lit. d) care interzic orice posibilitate pentru organizația necomercială să utilizeze resursele sale pentru susținerea financiară a partidelor politice. Noua lege interzice în termeni absoluți ca un ONG să facă agitație electorală în favoarea vreunui candidat în alegeri (art. 6 alin. 3-5). Legea privind organizațiile necomerciale este mai restrictivă comparativ cu legislația anterioară (Legea nr. 837/1996 privind asociațiile obștești) care nu interzicea asociațiilor obștești să facă agitație electorală.

iunie – decembrie
2020: atacuri împotriva
Asociației obștești
CASMED prin acțiune
în judecată de către
Cancelaria de Stat (Oficiul
Teritorial Bălți)

La 3 iunie 2020, Oficiul Teritorial Bălți al Cancelariei de Stat a dat în judecată Consiliul orășenesc Fălești și asociația obștească CASMED, organizație prestatoare de servicii medicale de îngrijire la domiciliu. Cancelaria de stat a solicitat anularea deciziei consiliului orășenesc prin care autoritatea locală a participat implementarea și co-finanțarea unui proiect implementat de către asociația CASMED: „Îmbătrânire și sănătate 2020 – 2023”. Pentru această activitate, au fost alocate și ulterior transferate din bugetul local MDL 85,500, în baza unui contract de colaborare dintre Consiliul orășenesc și CASMED. La această sumă asociația CASMED a contribuit cu resurse proprii în valoare de peste MDL 300,000.

Potrivit Cancelariei de Stat, această decizie de finanțare materială ar fi prejudiciat bugetul local și nu ar fi respectat prevederile legii privind achizițiile publice, care ar impune anumite proceduri specifice la selectarea prestatorului. Totodată, potrivit cererii de chemare în judecată, pentru aceste servicii autoritatea publică urma

„să se consulte cu cetățenii”. În cele din urmă, Consiliul local nu a putut dovedi de ce anume a fost selectată aceasta asociație pentru prestarea serviciilor de îngrijire medicală la domiciliu.

Potrivit reprezentanților asociației CASMED, acțiunea în judecată este o modalitate prin care sunt hărțuiți din motive necunoscute de către reprezentanții Cancelariei de Stat. De menționat că același Consiliul a mai cofinanțat asociația CASMED și în 2012, 2015, 2016, 2017, 2019. Suplimentar, asociația CASMED deține certificat de utilitate publică, este acreditată conform Legii pentru prestarea serviciilor sociale de îngrijiri la domiciliu, fiind singura organizație din teritoriul raionului Florești acreditată să presteze aceste servicii. Totodată, asociația CASMED deține certificatul de utilitate publică, certificat care confirmă că activitatea asociației are în vedere interesul public al comunității.

Cererea depusă de către Cancelaria de Stat a fost respinsă prin hotărârea Judecătorei Bălți din 12 noiembrie 2020 (hotărârea integrală nu este disponibilă) și [hotărârea Curții de Apel Bălți](#) din 17 martie 2021, [menținută prin încheierea Curții Supreme de Justiție](#) din 4 august 2021. Instanțele judecătorești au conchis că autoritatea publică (Consiliul orașenesc) în exercitarea dreptului discreționar atribuit de lege, a acționat cu bună-credință în limitele legale stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul în limita împuternicirilor și în baza procedurii stabilite expres de lege.

NOTĂ: În conformitate cu prevederile Legii nr.837/1996 cu privire la asociațiile obștești (în vigoare la momentul emiterii deciziilor contestate), autoritățile publice locale sprijină activitatea asociațiilor obștești, fundațiilor și instituțiilor private cu statut de utilitate publică prin finanțarea și subvenționarea programelor, proiectelor și activităților propuse de asociațiile obștești, fundațiilor și instituțiilor private cu statut de utilitate publică (art. 33 alin 2 lit. c). Prevederi similare sunt prezente și în noua Lege nr. 86/2020 privind organizațiile necomerciale (art. 5 și art. 8). ONG-urile beneficiază de sprijin financiar din fondurile publice, prin finanțarea nerambursabilă directă a proiectelor sociale, științifice, culturale și în alte domenii, în limitele alocațiilor prevăzute anual în acest scop în bugetul de stat și în bugetele locale

pentru toate domeniile de cooperare și dezvoltare. Instrumentul finanțării directe a ONG de către stat este o recunoaștere a importanței implicării ONG-urilor în dezvoltarea unei societăți, unde gradul de dezvoltare și implicare a societății civile reprezintă indicatorul principal de democrație și implicare civică.

În partea ce ține de necesitatea aplicării legii cu privire la achizițiile publice, asemenea condiții nu erau aplicabile decât odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 86 privind organizațiile necomerciale. La etapa semnării și derulării în comun a proiectului dintre Consiliul orășenesc și asociația CASMED, prevederile legii noi nu puteau fi aplicabile.

**iulie – septembrie
2020: atacuri din partea
PSRM privind presupusa
finanțare a partidelor de
opoziție de către ONG-uri**

Înainte de alegerile prezidențiale de la sfârșitul anului 2020, unii reprezentanți ai Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) au început o campanie de discreditare a ONG-urilor, învinuindu-le că finanțează partidele de opoziție.

La 27 iulie 2020, pe pagina web oficială a PSRM a fost publicată [opinia](#) lui **Bogdan ȚÎRDEA, deputat PSRM**. Acesta a acuzat Fundația Soros și Fundația Konrad Adenauer că ar transfera bani ONG-urilor, care ar plăti voluntari, care la rândul lor ar transfera bani Partidului de Acțiune și Solidaritate (PAS). Țirdea a învinuit ONG-urile că monitorizează alegerile, că mass-media se ocupă de propagandă și fac investigații despre averile unor persoane, etc., cheltuind „milioane de dolari”.

NOTĂ: Fundațiile Soros Moldova și Konrad Adenauer oferă granturi ONG-urilor din Republica Moldova în bază de concurs de dosare, pe teme ce țin în general de reforma instituțiilor și democratizarea țării. ONG-urile nu pot plăti voluntarii, după cum a afirmat Țirdea, deoarece [Legea voluntariatului nr. 121/2010](#) interzice orice remunerare financiară sau materială pentru activitatea de voluntariat (art. 3 lit. c)). În precedentele documente de monitorizare a atacurilor la OSC-uri au fost documentate atacuri similare, care au loc în special în preajma alegerilor.

**iulie – octombrie 2020:
atacuri din partea APL
Durlești împotriva
asociației Primăria Mea-
or. Durlești**

Asociația [Primăria mea – or. Durlești](#) are ca scop principal monitorizarea și promovarea transparenței decizionale a administrației publice locale (APL) din or. Durlești. Reprezentanții asociației asistă la ședințele Consiliului local din or. Durlești, pe care le înregistrează video și le plasează în regim live pe pagina de Facebook a asociației. În 2020, asociația și reprezentanții ei au fost ținta mai multor atacuri ca urmare a activității lor.

La [13 iulie 2020](#), consilierii locali din or. Durlești [au interzis](#) filmarea în regim live a ședinței Consiliului pe motiv că asociația nu era înregistrată în calitate de operator de date cu caracter personal și că ar putea încălca datele cu caracter personal. Un funcționar public din cadrul Primăriei Durlești a depus o plângere la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pe motiv că reprezentanții asociației ar fi prelucrat ilegal datele unei persoane atunci când au filmat ședința Consiliului din 13 iulie 2020. Centrul [a constatat](#) că filmarea ședinței din 13 iulie 2020 nu a constituit o încălcare a protecției datelor cu caracter personal.

Reprezentanții asociației au transmis un video în regim live de la următoarea ședință a Consiliului din [21 septembrie 2020](#). Un **reprezentant al Consiliului local** a sesizat poliția despre înregistrarea video. Reprezentanta asociației [a fost chemată](#) la inspectoratul de poliție Durlești pentru explicații. Ulterior, poliția Durlești [a constatat](#) că înregistrarea video a ședinței nu era contrară legii.

NOTĂ: Reprezentanții asociației [au dreptul](#) să înregistreze și să transmită live ședințele Consiliului local Durlești, deoarece vizează informații de interes public. [Legea nr. 133 din 8 iulie 2011](#) privind protecția datelor cu caracter personal (art. 23 alin. (5) a versiunii din anul 2020) prevede că nu este nevoie de notificat Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal atunci când este vorba despre informații publice deschise spre consultare publicului larg și care comportă un interes public. Și mai grav este faptul că decizia Consiliului local or. Durlești de a interzice filmarea și transmiterea live a ședințelor Consiliului a fost adoptată în contextul pandemiei COVID-19, când autoritățile au adoptat mai multe măsuri de limitare a circulației populației și când mediul online a devenit o sursă importantă de informare.

12 octombrie 2020: atac din partea candidatului electoral la alegerile prezidențiale Andrei NĂSTASE împotriva societății civile

La 12 octombrie 2020, Andrei NĂSTASE, președinte al Partidului Politic Platforma Dreptate și Adevăr (PPDA) și candidat electoral în alegerile prezidențiale din noiembrie 2020, a postat un [video live](#) pe pagina sa de Facebook în care s-a referit la un [sondaj](#) publicat de [Institutul Republican Internațional](#) (IRI), o organizație neguvernamentală internațională care promovează democrația și drepturile omului. Potrivit [sondajului](#) (pag. 11) publicat de IRI la 24 septembrie 2020, cei mai mulți respondenți au răspuns că ar fi votat pentru candidatul electoral Maia SANDU, iar candidatul Năstase era pe locul cinci. Năstase a menționat (începând cu min. 21:10): „Ce înseamnă asta? Asta înseamnă manipulare. ... Va veni timpul când voi cere finanțatorilor multor ONG-uri din Republica Moldova să ne spună dacă asta înseamnă pentru ei societate civilă. Or societatea civilă trebuie susținută, societatea civilă trebuie dezvoltată în Republica Moldova, dar societatea civilă pe care o dezvoltăm în Republica Moldova nu ar trebui să facă partizanat politic. Iar astăzi anume asta și se întâmplă”.

NOTĂ: OSC-urile au diferite metode de lucru într-o societate democratică. Una dintre aceste metode o reprezintă realizarea de sondaje. Realizarea de sondaje nu poate fi privită drept o implicare în activități politice sau partizanat politic, chiar dacă rezultatele acestora nu sunt pe placul unor politicieni.

21 octombrie 2020: atac fără precedent din partea deputatului socialist Bogdan ȚÎRDEA împotriva societății civile în ajunul alegerilor prezidențiale

Perioada campaniei electorale a alegerilor prezidențiale a fost umbrată de un atac fără precedent împotriva mass-media independente și a societății civile. Acest atac a avut loc la **21 octombrie 2020**, prin lansarea într-o [conferință de presă](#) a unei așa-numite cărți referitoare la societatea civilă moldovenească de către un **deputat socialist, Bogdan ȚÎRDEA**.

Atacul a folosit acuzații false și defăimătoare pentru a discredita societatea civilă în ansamblu și a vizat mass-media independentă și cele mai active organizații care lucrează în domeniul protecției drepturilor omului, reformei justiției, anticorupției, libertății presei, reformelor pro-europene, reformelor în domeniul social și sănătății. Atacul a folosit tehnici specifice regimurilor totalitare care constau în dezinformare și discreditare a adversarului, și anume portretizarea adversarului ca un dușman al poporului și al Republicii Moldova; cultivarea

fricii și neîncrederii în adversarul public, definit ca societatea civilă; cultivarea urii față de societatea civilă și învrăjbirea societății, manipulând fără scrupule sărăcia cu care se confruntă Republica Moldova; compromiterea societății civile și a liderilor săi de opinie, prin transferarea acestora unor atribute de imagine și scandaluri care au decredibilizat clasa politică, etc. Autorul a pretins că efectuează o cercetare științifică a întregii societăți civile moldovenești, nu a făcut nicio referire la așa-zisele „fundații de caritate” ale politicianilor, care se implică în campaniile electorale ale acestora.

Atacurile au fost preluate imediat de mass-media afiliată PSRM – peste 60 de articole au fost distribuite doar în ziua în care a avut loc conferința de presă. Cantitatea de conținut media produsă ulterior este dificil de evaluat.

În ziua lansării „cărții” deputatului Țîrdea, noutatea a fost publicată și pe pagina web a PSRM cu titlul: „Țîrdea: [ONG-uri sunt folosite ca instrument de dirijare externă a țării, capturare a minții, cucerire non-armată, de tip hibrid](#)”.

Printre instituțiile mass-media care au publicat articole tendențioase la acest subiect, fără a cere opinia ONG-urilor menționate de Țîrdea, se numără: **NOI.md** – „[Миллионы евро и долларов ежегодно поступают на счета ряда НПО в Молдове](#)” (în traducere din rusă: „Milioane de euro și dolari sunt transferate anual în conturile unui număr de ONG-uri din Moldova”), „[Заявление: НПО используются как инструмент внешнего управления страной](#)” (în traducere din rusă: „Declarație: ONG-urile sunt folosite ca instrument de guvernare externă a țării”); **AccentTV.md** – „[Țîrdea: ONG-urile din Moldova care sunt finanțate de Fundația Soros primesc cei mai mulți bani în perioade electorale](#)”; **NTV.md** – „[Milioane de euro și dolari ajung, anual, pe conturile mai multor ONG din Moldova, care o promovează pe Maia Sandu și PAS](#)”; **AIF.md** – „[Цырдя: НПО в Молдове используются для внешнего управления и захвата разума \(ВИДЕО\)](#)” (în traducere din rusă: „Țîrdea: ONG-urile din Moldova sunt folosite pentru control extern și captarea minții (VIDEO)”); **МК.KN.md** – „[Цырдя: НПО – инструмент для внешнего управления Молдовой](#)” (în traducere din rusă: „Țîrdea: ONG-urile sunt un instrument pentru managementul extern al Moldovei”);

KP.md – „[Мнение: Иностранные доноры создали в Молдове армию из 82 тыс. добровольцев, которые в стратегические моменты вступят в борьбу](#)” (în traducere din rusă: „Opinie: Donatorii străini au creat în Moldova o armată de 82 de mii de voluntari care se vor alătura luptei în momente strategice”); **Sputnik.md** – „[НПО: сила – мягкая по форме, жестокая по последствиям](#)” (în traducere din rusă: „ONG: putere – moale ca formă, nemiloasă în consecințe”); **Actualitati.md** – „[Цырдя презентовал книгу о сети НПО, финансируемой из-за рубежа, которая масштабно вмешивается во внутренние дела страны](#)” (în traducere din rusă: „Țirdea a prezentat o carte despre o rețea de ONG-uri finanțate din străinătate care se amesteca intens în treburile interne ale țării”), „[Цырдя: На Санду работает самая крупная медийная сеть, финансируемая Соросом](#)” (în traducere din rusă: „Țirdea: Cea mai mare rețea media finanțată de Soros lucrează pentru Sandu”); **Evenimentul.md** – „[Expert: Peste 1 miliard de euro au fost pompate de donatorii externi în societatea civilă](#)”; **24h.md** – „[Bogdan Țirdea a lansat o carte despre rețeaua de ONG-uri, finanțate din exterior, cu o imixtiune puternică în treburile interne ale țării](#)”; **Moldova24.info** – „[Deputat PSRM: ONG-urile sunt folosite ca instrument de dirijare externă a țării, capturare a minții, cucerire non-armată, de tip hibrid](#)”; **Telegraph.md** – „[CINE sunt baronii ONG-urilor din Moldova, care primesc milioane pentru a dicta cursul politic din țară](#)”.

Atacurile au fost folosite, de asemenea, pentru a distra atenția publicului de la [investigațiile jurnalistice](#) publicate tot la 21 octombrie 2020 despre președintele Dodon și implicarea acestuia în acțiuni care ar putea fi calificate drept trădare de patrie.

Lansarea „cărții” a fost anunțată cu circa o lună înainte de președintele țării la acel moment, Igor DODON, în cadrul emisiunii sale „Președintele răspunde” din [25 septembrie 2020](#) (începând cu ora. 1:08:10), menționând: „Sunt ONG-uri care în patru ani au primit zeci de milioane de euro din afara țării și care se ocupă doar cu denigrarea noastră”. Declarațiile președintelui Dodon au fost preluate ulterior de instituții de presă favorabile PSRM, fără a cere opinia unor ONG-uri, și anume: [AccentTV.md](#), [NTV.md](#), [Moldova-suverana.md](#), [Tribuna.md](#).

Mai mult de 100 de organizații neguvernamentale din Republica Moldova [au condamnat](#) atacul fără precedent lansat de către deputatul Țirdea, definindu-l ca cel mai dur, complex și asumat atac frontal lansat de un politician moldovean la adresa Constituției Republicii Moldova, la adresa drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor țării și la adresa modernizării statului Republica Moldova după modelul european. Acestea au menționat că deputatul Țirdea a discreditat organizațiile neguvernamentale pe bază de falsuri, acuzații defăimătoare, insinuări, manipularea datelor financiare și comparații eronate și rău intenționate. Șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Peter MICHALKO, [s-a declarat](#) „consternat de atacurile dure, nefondate și rău-intenționate” lansate la adresa societății civile și a mass-media independente din Republica Moldova. Avocatul Poporului [a condamnat](#) ferm atacurile la adresa societății civile și a reafirmat rolul acesteia deosebit de important într-un stat democratic și de drept.

În același timp, deputatul Țirdea a declarat că își va continua „cercetarea”, ceea ce denotă o campanie complexă și orchestrată, care urmărește probabil slăbirea și chiar distrugerea societății civile din Republica Moldova.

29 octombrie 2020: atac din partea președintelui Dodon împotriva Institutului de Politici Publice și a Comunității WatchDog

În cadrul emisiunii periodice de autor „Președintele răspunde” din 29 octombrie 2020, **președintele Igor DODON** [s-a referit](#) (începând cu ora 1:04:30) la intenția a două asociații obștești (Institutul de Politici Publice (IPP) și Comunitatea WatchDog) de a realiza exit-poll-uri telefonice în ziua alegerilor prezidențiale din noiembrie 2020.

Președintele Dodon a declarat: „*Oameni buni, ce fel de exit-poll-uri la telefon? Ce e cu operațiile acestea? În toată lumea exit-poll-urile se fac la biroul electoral. Cineva vrea să mai spele vreo trei milioane de lei sau 150 de mii de euro. Care exit-poll la telefon oameni buni? Ce fel de obiectivitate, ce vreți să faceți voi? ... Sondajele voastre arată care este situația, Dodon este cu mult mai înainte. Nu încercați să destabilizați situația. Mă refer atât la oponenții mei politici, cât și către mult stimatii parteneri de dezvoltare, în special occidentali. Nu alimentați aceste lucruri. Eu nu cred că cuiva îi trebuie destabilizare în Republica Moldova, în această regiune. Ajunge atâtea destabilizări.*”

De aceea stimați parteneri, cei care îi finanțați prin granturi pe aceștia care acum vor să facă destabilizări, eu vă rog foarte mult, nu vă implicați în treburile interne ale Republicii Moldova, nici din Est, nici din Vest”.

La 30 octombrie 2020, reprezentanții comunității WatchDog [au publicat](#) un video în care au dezmințit cele afirmate de președintele Dodon și au explicat, printre altele, că conceptul exit-poll-urilor prin telefon a fost preluat din SUA și că scopul acestuia este prevenirea abuzurilor. Ei au mai menționat că intenționează să contacteze la telefon circa patru mii de respondenți, în ambele tururi de scrutin dacă va fi cazul, dar că nu vor include cetățenii de peste hotare și din stânga Nistrului. Directorul executiv al IPP [a declarat](#) că sursele de finanțare sunt transparente. Exercițiul a fost susținut de doi donatori, și anume European Endowment for Democracy (Fondul European pentru Democrație) și Ambasada Țărilor de jos. El a mai menționat că raportarea la fel este transparentă.

NOTĂ: [Rezultatele finale ale exit-poll-ului](#) după cel de-al doilea tur de scrutin (Maia SANDU – 54.3%, Igor DODON – 45.7%) au fost similare cu [rezultatele alegerilor prezidențiale](#) din noiembrie 2020, luând în calcul marja de eroare calculată de experți de +/- 2.2% (Maia SANDU – 57.7%, Igor DODON – 42.3%).

11 decembrie 2020: atac din partea președintelui Dodon prin propunerea de a modifica recent adoptata Lege privind organizațiile necomerciale după modelul Ungariei

La 11 decembrie 2020, **președintele țării la acel moment, Igor DODON**, după ce a pierdut alegerile prezidențiale, dar până la investirea în funcție a noului președinte, [a declarat](#) că Legea ONG-urilor trebuie modificată, deoarece lasă loc influențelor externe în politica internă a Moldovei, dând exemplul Legii ONG-urilor din Ungaria, care este cunoscută drept una extrem de restrictivă pentru spațiul civic. Același discurs a fost folosit de mass-media afiliată PSRM în ajunul adoptării recentei legi privind organizațiile necomerciale. Această declarație este foarte îngrijorătoare, deoarece nu este clar dacă reflectă intenția reală a PSRM sau dacă este folosită pentru a câștiga capital politic în ajunul unor eventuale alegeri parlamentare anticipate.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

 +373 22 843601

 +373 22 843602

 contact@crjm.org

 www.crjm.org

 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

 [CRJM](https://www.instagram.com/CRJM)

